

områdes program

Farsta

**FAGERSJÖ
FARSTA
LARSBODA
FARSTA STRAND
FARSTANÄSET**

INNEHÅLL

Områdesprogrammet i korthet 1

Farsta idag 2

Historik och karaktär

Befolkning

Bostäder

Service

Näringsliv och arbetsmarknad

Trafik

Natur och rekreation

Kulturhistoriskt värdefulla miljöer

Anläggningar för energi, vatten och avfall

Framtidsfrågor 11

Stadsbyggnadskontoret inbjuder till dialog

I detta områdesprogram har stadsbyggnadskontoret sammanställt sådana uppgifter som kontoret använder vid planeringen för **Farsta**. Programmet redovisar även pågående planering och diskuterar hur stadsdelsområdet kan utvecklas framöver samt hur dess värden ska tillvaratas.

Områdesprogrammet är ett underlag för en dialog mellan medborgarna, stadsdelsförvaltningen och stadsbyggnadskontoret om framtiden i stadsdelsområdet. Stadsbyggnadskontoret fortsätter härmed det områdesvisa planeringsarbete, som inleddes med de stadsdelsbeskrivningar som ingick i samrådsförslaget till översiktsplanen hösten 1995.

Områdesprogram finns för samtliga 24 stadsdelsområden.

Stadsbyggnadskontoret är stadsbyggnadsnämndens beredande organ och stadens expertorgan i stadsbyggnadsfrågor. På stadsbyggnadsnämndens uppdrag har kontoret hand om frågor som rör markanvändning och byggande.

STADSBYGGNADS KONTORET

Fleminggatan 4, KUNGSHOLMEN
Tfn växel 08-508 260 00

Kontaktpersoner för Farsta:

Planfrågor:

Ulla-Britt Wickström

Sofia Bergdahl

Redan i förhistorisk tid har det bott människor i Farstastråket. Kring Farsta gård syns till idag historiska spår, funnningar. Med undantag från de villastränder som efter sekelskiftet började byggas vid Ny-Åschamps stationer i Fagersjö och Söderörns villastråk, var området i stort sett obebyggt fram till 1957.

1954 antogs kommunalplan för stadsdelen. Det var i planerna för ABC-staden var Farsöbild - arbete, bostad och centrum. Det var ett av de första stadsdelarna som byggdes upp i enlighet med planerna. Det var 7 000 bostäder, en skola, en förskola, två arbetsområden. Varje avdelning skulle vara stor nog att ha egen skola, daghem, förskola, lekplats och lekpark. ABC-staden var ett av de första stadsdelarna som byggdes upp i enlighet med planerna.

Områdesprogrammet i korthet

Farsta stadsdelsområde började byggas ut under slutet av 1950-talet och den huvudsakliga utbyggnaden skedde under 1960-talet. Området är planerat enligt grannskapstanken, med en viss servicenivå i varje stadsdel. Tidigare utgjordes bebyggelsen av enskilda gårdar med omgivande odlingslandskap. I stadsdelsområdet finns flera kulturhistoriskt värdefulla områden, såsom strandpartierna kring Magelungen och Drevviken, samt centrum och intilliggande bostadsområden i Farsta.

Inom området ligger Fagersjöskogen, Farstanäset och delar av Magelungen och Drevviken, som ingår i Stockholms övergripande grönstruktur. Inom de enskilda stadsdelarna finns också mindre grannskapspark, promenadområden och större naturområden.

Befolkningen i Farsta som helhet är något äldre än stadens genomsnitt. Lägenhetsfördelningen är jämn, med flest treor och förhållandevis få små lägenheter. Hälften av bostäderna ägs av de kommunala bolagen. Den mesta kommersiella servicen i området finns i Farsta centrum, i övriga stadsdelar är servicenivån låg.

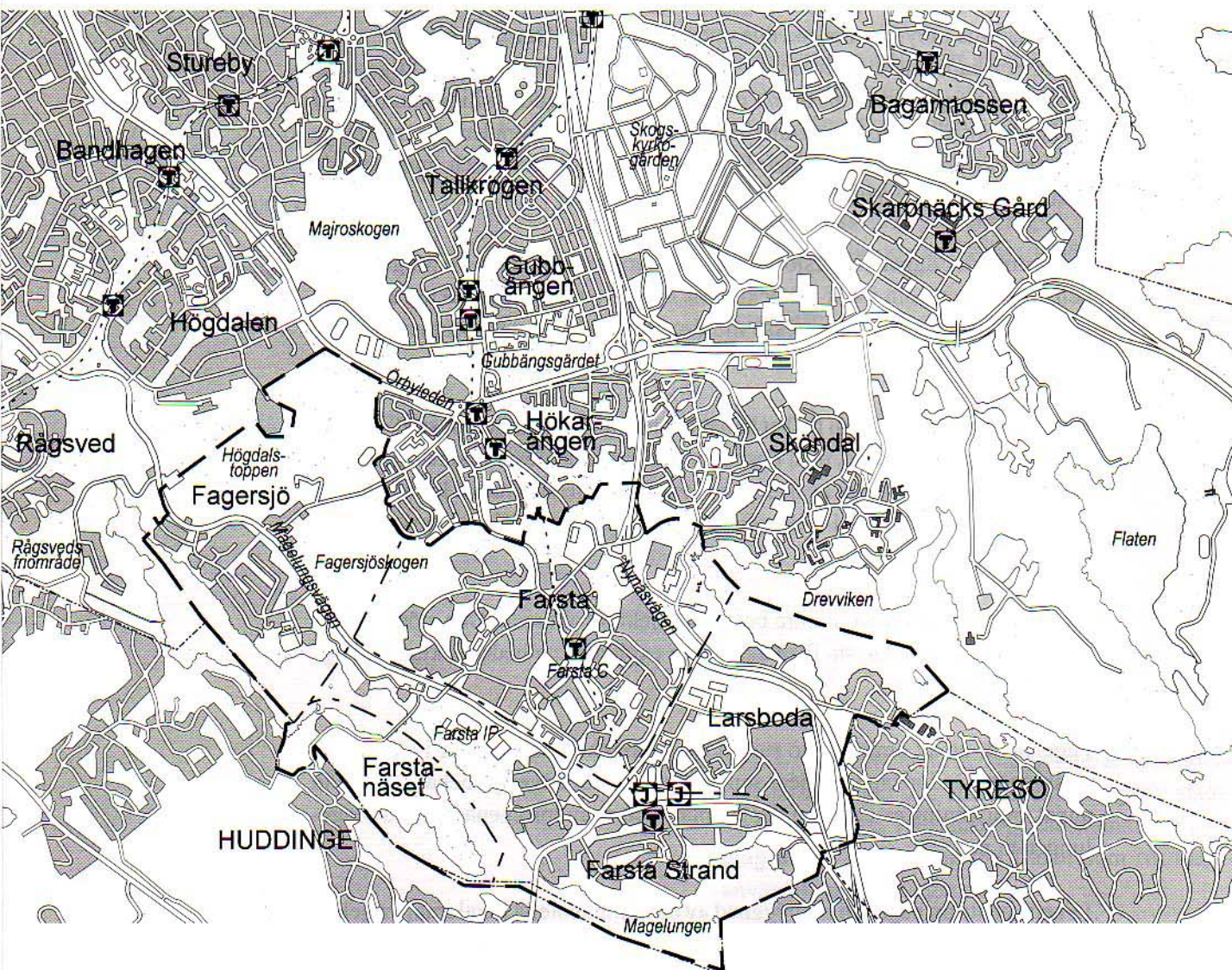
Inom området kan flera mindre bostadsprojekt bli aktuella. Den största kompletteringen är vid Ågesta Broväg, där en exploatering bedöms kunna uppgå till ca 300 lägenheter.

Fagersjö är en av omkring tio stadsdelar i Stockholm som ingår i ytterstads-satsningen. De förslag och idéer som tagits fram för Fagersjö behandlar bland annat upprustning av centrum, ny badplats och strandpromenad utmed Magelungen m m.

I Farsta centrum pågår en ombyggnad av de kommersiella lokalerna. Projektet syftar till en revitalisering av Farsta som regionalt köpcentrum.

Farsta idag

I kapitlet görs en kort beskrivning av varje stadsdel för sig, samt av stadsdelsområdet som helhet. För tjänster och brister diskuteras, liksom åtgärder för bevarande och förändringar.

Historik och karaktär

Redan i förhistorisk tid har det bott människor i Farstatrakten. Kring Farsta gård syns än idag historiska spår, fornlämningar. Med undantag från de villastäder som efter sekelskiftet började byggas vid Ny-näsbanans stationer i Fagersjö och Södertörns villastad, var området i stort sett obebyggt fram till 1957.

1954 antogs en generalplan för hela stadsdelsområdet. Det framtida bilsamhället fick stort utrymme i planerna. Farsta är planerat utifrån grannskaps-tanken och ABC-staden var förebild – arbete, bostad och centrum skulle finnas i området. Området delades upp i sex bostadsenheter med vardera 5 000–7 000 invånare, ett gemensamt centrum och två arbetsområden. Varje stadsdel skulle vara stor nog att ha egen skola, daghem, idrottsplats, bollplan och lekpark. ABC-stadens ursprungliga planeringsidé om självständiga stadsdelar har dock successivt urholkats.

Farsta

Farsta började byggas ut 1957, året innan tunnelbanan kom till stadsdelen. Grannskapsindelningen kan tydligt avläsas i området. Topografin i landskapet är utnyttjad så att bebyggelsen är placerad på de högre partierna, medan dalstråken nyttjas för vägar och gångstråk. Bebyggelsen utgörs främst av punkt-hus vid centrum och radhus i den västra delen. Farsta centrum dimensionerades som ett kommersiellt, kulturellt och socialt centrum för hela stadsdelsområdet samt för Hökarängen. Parkeringsplatser byggdes för att locka till sig bilburna kunder även längre ifrån. Farsta centrum invigdes 1960.

Befolkningen i Farsta är åldrande. Det finns 5 100 lägenheter, de flesta i flerbostadshus. Lägenhetsfördelningen är varierad, med flest treor. Hälften av bostäderna ägs av de kommunala bolagen. Service-nivån i stadsdelen är hög, med systembolag, post, flera banker och apotek utöver flera större daglig-varubutiker.

Farsta Strand

I Farsta Strand byggdes de första flerbostadshusen under slutet av 1950-talet. Utbyggnaden fortsatte med småhus och flerbostadshus i början av 1960-talet. Tunnelbanan förlängdes till Farsta Strand först 1971. Ett större bostadstillskott har tillkommit under 1990-talet vid tunnelbanestationen.

Befolkningen i Farsta Strand är något äldre än genomsnittet i hela staden. Antalet lägenheter upp-

går till 2 500, varav de flesta är treor. De kommunala bolagen äger 65 % av bostadsbeståndet. Servicen i området utgörs av tre livsmedelsbutiker. Postkontoret läggs ner under 1997.

Larsboda

Flerbostadshusen i Larsboda började byggas under slutet av 1950-talet, utbyggnaden av radhusen fortsatte en bit in på 1960-talet. Stadsdelen innehåller en stor andel arbetsplatser, varav Telia är den största.

I Larsboda bor en betydligt större andel pensionärer än i staden som helhet. Antalet lägenheter är knappt 700, varav 80 % ägs av bostadsrättsföreningar och resten av enskilda personer. Lägenhetsfördelningen är relativt jämn, med flest tvåor. Servicen i området utgörs av ett hotell och en bensinstation.

Fagersjö

Fagersjö byggdes ut under 1960-talet, med flerbostadshus i början och småhus i slutet av decenniet. Den järnvägsstation som tillkom vid sekelskiftet, togs ur bruk i mitten av 1960-talet och ersattes av busstrafik.

Befolkningen i Fagersjö är relativt ung, med många barn. I stadsdelen finns 1 000 lägenheter, jämnt fördelade med flest treor. De kommunala bolagen äger 80 % av bostäderna och resterande utgörs av småhus. Service-nivån är låg och består av en livsmedelsbutik och en bensinstation med livsmedelsförsäljning.

Farstanäset

Farstanäset har tidigare använts bland annat för jordbruksändamål. Ett fåtal fornlämningar finns i området. Vid sekelskiftet började näset nyttjas för camping och bad, en användning som fick ökat intresse under 1940- och 50-talen. Under andra världskriget byggdes små campingstugor i masonit, av vilka ett fyrtiotal finns kvar idag.

I och med utbyggnaden av de övriga stadsdelarna i området kom Farstanäset att nyttjas som strövområde i allt högre grad. Näset utgör ett friluftsområde med mindre anläggningar som t ex en ridanläggning i områdets nordvästra del och Mäster Olofsgården där bland andra orienteringsklubben Södertörn huserar. Inom området finns också ett ca 2,5 km långt motionsspår. Farstanäset nås dels via en gångbro över Magelungen från Farsta Strand, dels via bilvägar genom Huddinge.

Befolkning

I stadsdelsområdet bor drygt 18 100 personer, eller knappt 3 % av stadens befolkning. Fram till mitten av 1960-talet växte befolkningen i området. Idag syns återigen en ökning, sannolikt beroende på att en generationsväxling påbörjats, samt i någon mån även på nyligen genomförda bebyggelsestillskott. Enligt befolkningsprognosen kommer antalet invånare att öka med 1 200 personer fram till år 2004.

Farstas ungefärliga befolkning 1995, redovisad stadsdelsvis:

• Fagersjö	2 200
• Farsta	10 200
• Farsta Strand	4 700
• Larsboda	1 100
Summa	18 200

Befolkningen i Farsta som helhet är åldrande, med betydligt större andel i åldrarna 55–74 år och färre i gruppen 25–34 år än stadens genomsnitt. Mellan stadsdelarna finns dock stora variationer. I Fagersjö bor många barn och i Larsboda bor väsentligt fler äldre i förhållande till stadens genomsnitt. Enligt prognosen kommer gruppen 55–74 år att minska kraftigt till år 2004 och till viss del att ersättas med personer i åldersgruppen 25–34. Mest markant förväntas detta synas i Larsboda.

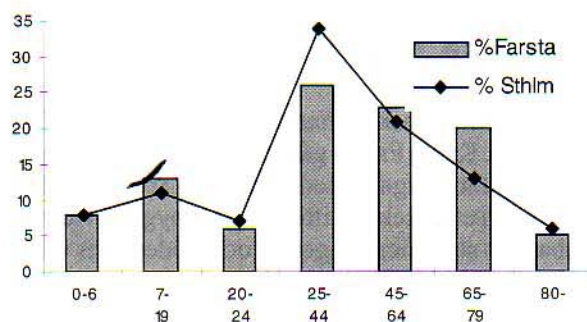
Större delen av befolkningen i området (knappt 80 %) lever i hushåll med en eller två boende. I Larsboda är andelen ensamboende hög som en följd av en hög andel äldre hushåll. I Fagersjö är istället två till flera personer i hushållet vanligast.

Inkomstnivåerna i området är lägre än genomsnittet för hela staden, endast i Larsboda uppnås genomsnittsnivån. Utbildningsnivån är väsentligt lägre och följer samma mönster som inkomstnivån. Arbetslösheten, liksom andelen socialbidragstagare i området är jämförbar med staden som helhet, i Fagersjö något högre och i Larsboda avsevärt lägre. Även andelen invånare med utländsk bakgrund är jämförbar med stadens.

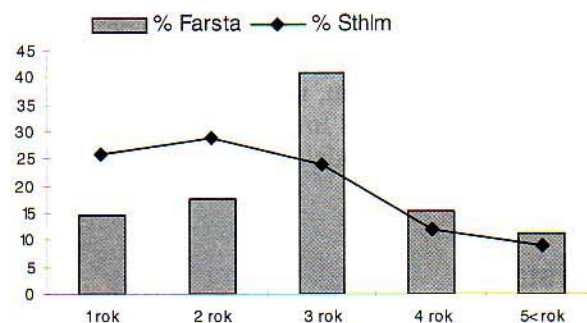
Bostäder

I stadsdelsområdet finns nära 9 300 bostäder, varav drygt 13 % i småhus. Farsta som helhet har en jämn lägenhetsfördelning, med flest treor. Andelen små lägenheter är låg jämfört med hela staden. Endast Larsboda har en med staden jämförbar andel, med flest tvåor.

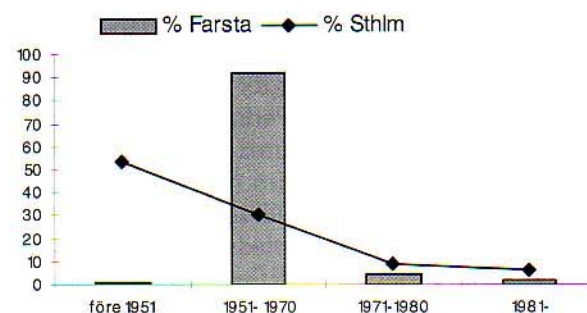
Drygt hälften av bostäderna i området ägs av kommunala bolag, ca 25 % av bostadsrättsföreningar. Skillnaderna mellan stadsdelarna är dock stora. I Fa-

Befolkningsstruktur jämfört med hela staden 1995

Lägenhetsfördelning jämfört med hela staden 1995

Bostadsbeståndets byggnadsår jämfört med hela staden 1990

Bostadsbeståndets ägarfördelning jämfört med hela staden 1990

gersjö ägs 80 % av kommunala bolag, i Farsta Strand 65 %. Bostäderna i Larsboda ägs till 80 % av bostadsrättsföreningar och resterande av enskilda personer. Stadsdelen Farstas fördelning ser ut som området i stort. Stockholms stad är den största markägaren i området.

Vid exploatering bör ny bebyggelse främst lokaliseras till Ågesta Broväg och till befintliga bostadsområden.

Tillgänglighet

Nära en fjärdedel av befolkningen i området är ålderspensionärer. I Farsta bor drygt 2 500 äldre och 42 % av lägenheterna har tillgång till hiss. De högt placerade punkthusen har hiss, men är trots detta ibland utvändigt svårtillgängliga. Också i Farsta Strand och Larsboda är andelen äldre hög. Andelen lägenheter i flerbostadshus med tillgång till hiss är dock betydligt högre, 62 % respektive 85 %.

Terrängen i Farsta och Farsta Strand är delvis kuperad och den yttre tillgängligheten är varierande. Larsboda är svårtillgänglig med ett besvärligt topografiskt läge.

Service

Kommersiell service

Den mesta servicen i området är koncentrerad till Farsta centrum. Det planerades under slutet av 1950-talet som stadsdelsgruppscentrum, för att tillgodose den sydöstra delen av stadens behov av service. Idag har utbudet försämrats, särskilt på den kulturella sidan. Det finns få kaféer och restauranger och många affärer har tvingats lägga ned under senare år.

I Farsta centrum finns systembolag, post, flera banker och apotek utöver flera större dagligvarubutiker. Köptroheten är över 100 %, vilket innebär att fler än de boende i stadsdelen handlar i centrum. Trots detta har omsättningen minskat sedan 1975 och minskade kraftigt under perioden 1990–94. En omvandling av Farsta centrum pågår för närvarande. Syftet är att genom om- och tillbyggnad skapa bättre ytor för kommersiell verksamhet.

Servicen i Farsta Strand utgörs av tre medelstora livsmedelsbutiker. Posten läggs ner under 1997. Köptroheten är relativt låg, men omsättningen stabil. Larsboda har inget kommersiellt centrum med service, dock finns ett hotell i anslutning till arbetsområdet samt en större bensinstation med livsmedelsförsäljning vid Ågesta Broväg.

I Fagersjö finns ett litet centrum i behov av uppbyggnad. Servicen utgörs av en liten livsmedelsbutik och en bensinstation med livsmedelsförsäljning. Posten lades ned 1990. Stadsdelens låga befolkningsunderlag och relativt isolerade läge är en försvåran-

de omständighet för att uppnå tillfredsställande servicenivå.

Social service

Bibliotek finns i Farsta centrum, där även vårdcentral med distriktssköterska, samt apotek finns. Tillgängligheten till vårdcentralen är god, då den ligger i anslutning till tunnelbanestationen i Farsta. Barnvårdscentralen som tidigare fanns i Fagersjö, lades ner i mars 1997. Stadsdelsförvaltningen har sitt kontor i före detta Larsbodaskolan vid Ågesta Broväg.

Daghemmen är lokaliserade så att större delen av området är försörjt med kommunal barnomsorg inom 400 meters gångavstånd. Idag råder i stort sett kapacitetsbalans inom barnomsorgen. Antalet barn i förskoleåldern förväntas minska en aning framöver, varför dagens kapacitet bedöms vara tillräcklig.

Samtliga skolor, utom Hästhagsskolan, ligger i anslutning till mindre grönområden. Låg- och mellanstadieelever boende i Larsboda, västra Fagersjö eller västra Farsta Strand har långt till skolan (mer än 500 meter). Högstadium finns enbart i Kvickenstorpsskolan i norra delen av området, varför högstadieelever boende i större delen av området har långt till skolan.

Kapaciteten i skolorna är för närvarande tillräcklig. Enligt prognosen sker inga större förändringar vad gäller antalet elever de närmaste åren. Eventuellt kan lokaltillskott komma att behövas vid Magelungsskolan, där den störstaökningen av elevantalet förväntas. Under slutet av prognosperioden förväntas även antalet högstadieelever öka.

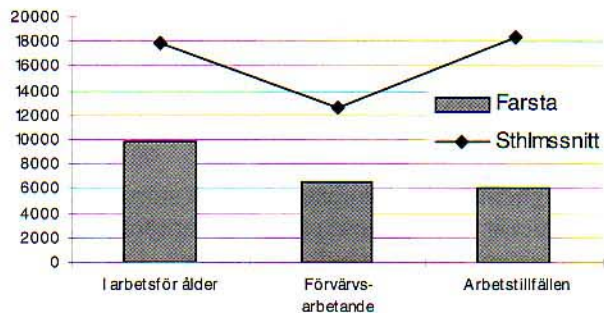
Stadsdelsområdet är relativt väl försörjt med särskilda boendeformer för äldre. Inom området finns Farsta sjukhem i Farsta och Edö servicehus med gruppboendestäder i Farsta Strand. Dessa saknar dock nära kollektiva förbindelser. Fagersjö och Larsboda saknar särskilda boendeformer för äldre. Behovet av bostäder för psykiskt funktionshindrade beräknas kunna täckas med nu pågående planer. Inom Edö finns 5 lägenheter och ytterligare 6 lägenheter planeras i kvarteret Ängsö.

Näringsliv och arbetsmarknad

Antalet arbetsplatser i Farsta som helhet uppgick 1994 till drygt 6 100. Av dessa var hälften inom handel och kommunikationer. Resterande arbetstillfällen var relativt jämnt fördelade på övriga kategorier som t ex vård och omsorg, finansiell verksamhet, personliga och kulturella tjänster m m. Av de boende i åldrarna 20–64 år var 67 % förvärvsarbetande 1994.

I Farsta centrum arbetar ett stort antal personer,

nära 2 100. En stor arbetsplats är Telias huvudkontor i stadsdelarna Farsta och Larsboda. I östra Larsboda finns vidare ett större arbetsområde som förutom industri- och kontorshus även innehåller en krossanläggning. Antalet arbetstillfällen i Larsboda uppgår till omkring 3 200.

Stadsdelsområdets arbetsmarknad jämfört med hela staden 1994

Diagrammet visar antalet invånare i arbetsför ålder 20–64 år, antalet förvärvsarbetande boende inom området i åldern 20–64 år samt antalet arbetsplatser inom området. Antalet jämförs med ett genomsnitt för Stockholm. Stockholmssnittet har beräknats genom att motsvarande antal för hela staden delats med antalet stadsdelsnämnder (24 st).

Trafik

Kollektivtrafik

Kollektivtrafiken inom området baseras på tunnelbana, pendeltåg och busstrafik. Tunnelbanelinjen Åkeshov-Farsta Strand passerar Farsta centrum och har två hållplatser inom området. Restiden från Farsta Strand till T-centralen är 25 minuter. Farsta Strand passerar även av pendeltågslinjen Kungsängen-Västerhaninge, som har en station där. Restiden med pendeltåg till Stockholms central är 15 minuter.

Fagersjö trafikeras endast med buss mellan Farsta centrum och Liljeholmen, via Högdalen. Larsboda och Farsta Strand trafikeras av en ringlinje med ändhållplats i Farsta centrum. Mellan Farsta Strand och Skarpnäcksfältet går en busslinje. Viktiga målpunkter med dåliga bussförbindelser är Farsta idrottsplats och idrottshall. SL ser för närvarande över hur en hållplats skulle kunna lokaliseras dit.

Terrängen i området är kuperad och bebyggelsen spridd, vilket gör att relativt korta avstånd fågelvägen inte alltid speglar den verkliga tillgängligheten. Bebyggelsen i Larsboda ligger till stor del på ett berg och nås via en gångväg från stationerna i Farsta Strand. Gångstråket passerar områden som är obebodda och med mycket vegetation, vilket gör att vägen känns osäker, särskilt kvälls- och nattetid. Tillgängligheten för människor med nedsatt rörelseförmåga är dålig. SL har nyligen öppnat en ny uppgång från pendeltågstationen mot Filipstadsbacken,

vilket torde minska problemen. Även bostäderna i Farsta Strand ligger till största delen på ett berg, ovanför tunnelbane- och pendeltågsstationerna. En hiss mot Ullerudsbacken/Brunskogsbacken har installerats.

Vägtrafik

Området genomkorsas av flera stora trafikleder. Nynäsvägen, en av Stockholms infartsleder, med 40 000–50 000 fordon/dygn och Magelungsvägen med 15 000–20 000 fordon/dygn. Andra större vägar som ingår i huvudnätet för biltrafik är Ågesta Broväg och Farstavägen med omkring 10 000 fordon/dygn och Nykroppagatan med 3 000 fordon/dygn.

Vägar och spår utgör kraftiga barriärer och bullerkällor inom området. De högsta uppmätta maxbullernivåerna, över 80 dB(A), återfinns utmed Magelungsvägen vid västra Fagersjö och vid korsningen Ågesta Broväg-Mårbackagatan-Larsbodavägen. I övrigt förekommer dygnsekvivalenta bullernivåer över 65 dB(A) endast på ett fåtal platser.

Farstavägen har störande genomfartstrafik och bör åtgärdas, så att genomfart försvåras och hastigheterna dämpas. Planer för förbättringar med bland annat trädplanteringar finns.

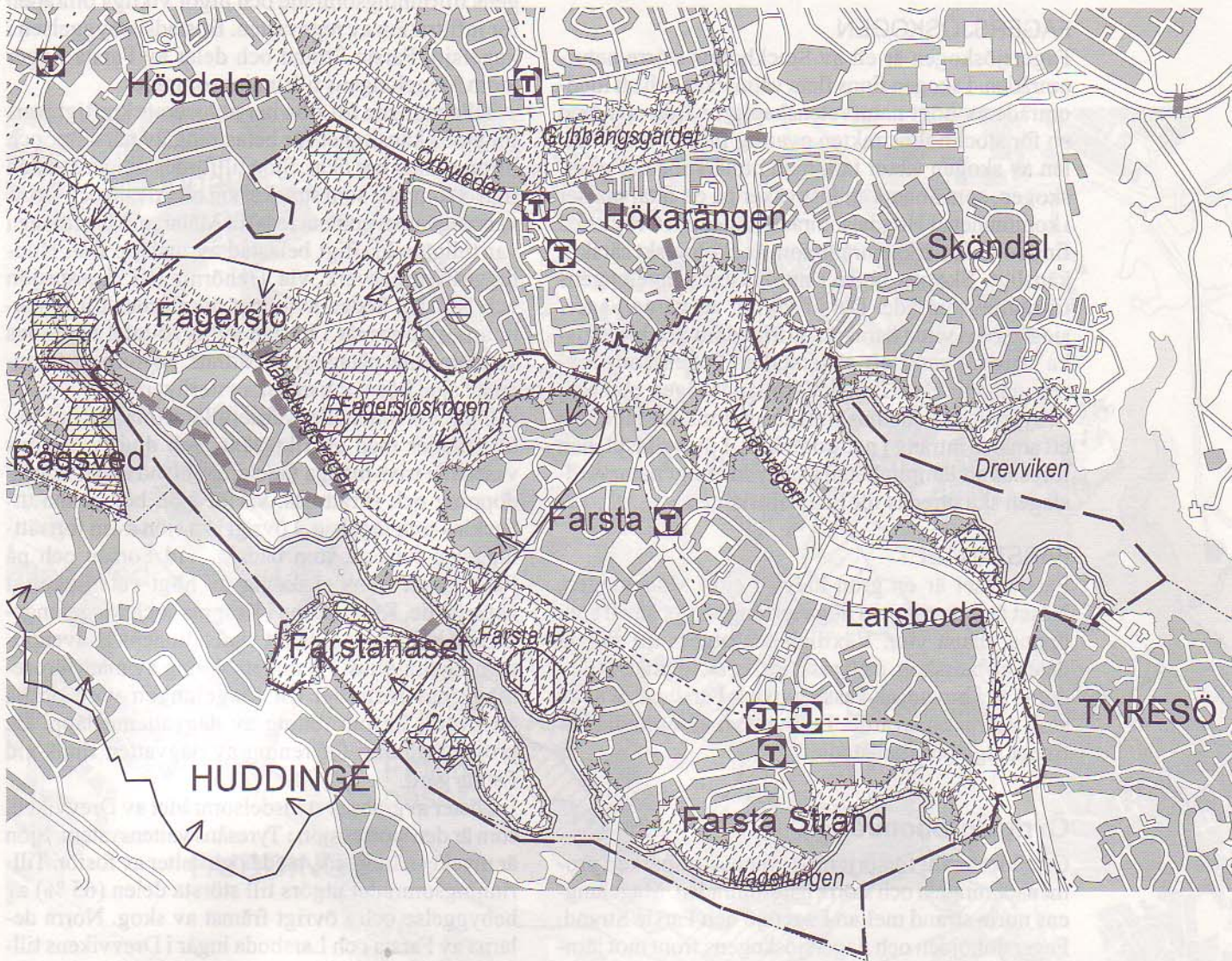
Cykelvägnätet i området går delvis på separata körbanor. Dessa löper i huvudsak parallellt med Nynäsvägen, Ågesta Broväg, delar av Magelungsvägen och Magelungens norra strand. De separata cykelbanorna går inte mellan målpunkter i området, i de rörelsestråk som i praktiken används, varför cykling ofta sker i körbanorna för biltrafik. I Fagersjö går huvudnätet för cykeltrafik i körbanan utmed Havsörnsvägen och Fagersjövägen, i Farsta utmed Farstavägen. I förslag till förbättringar av cykelvägnätet ingår bland annat att separata körbanor byggs ut längs hela Magelungsvägen och Farstavägen.

Natur och rekreation

Övergripande grönstruktur

Genom stadsdelsområdet går flera övergripande grönstråk. Ett sträcker sig från Hanvedenkilen i Huddinge kommun till Årstaskogen, via Farstanäset, Magelungen, Fagersjöskogen, Majroskogen, Hemskogen och Årstafältet.

Ett annat stråk genom området sträcker sig mellan sjön Gömmaren i Huddinge kommun via Långsjön, Älvsjöskogen, Rågsveds friområde och bort mot sjön Magelungen, Farstanäset och Drevviken. Stråken är i delar brutna bland annat av järnvägen och större trafikleder och bör så långt möjligt förstärkas och länkas samman. Huddinge kommun planerar eventuellt att förtäta småhusområdet Mellansjö direkt söder om Farstanäset. Områdets funktion

NATUR- OCH REKREATIONSVÄRDEN

Naturområden och parker som ingår i den övergripande grönstrukturen

Naturvårdsobjekt

Förbindelsestråk för rekreation som kompletterar grönstrukturen

Ekologiskt särskilt känsligt tillrinningsområde

Platser där behovet av rekreativförbindelser behöver uppmärksammas

Ekologiskt särskilt känsliga mark- och vattenområden

Större fornlämningsmiljö och äldre odlingslandskap

Ekologiskt särskilt känsliga stränder

som spridningsväg mellan stadens och kranskommunernas grönområden bör dock ej försämrats. Mellankommunal samverkan behövs.

FAGERSJÖSKOGEN

Fagersjöskogen är ett av Stockholms större naturområden. I skogen finns flera våtmarker och ett lundområde av högt naturvetenskapligt värde och med en för stockholmstrakten ovanlig flora. I större delen av skogen växer tall, men utmärkande är granskogen, som annars endast växer på ett fåtal platser i kommunen. I Högdalsområdet söder om Örbyleden finns ett våtmarksområde som är ekologiskt särskilt känsligt. Skogen ingår i nordvästra Magelungens tillrinningsområde. Det är viktigt att värna Fagersjöskogens vilda karaktär, artrikedomen och biologiska värden, samt att säkerställa skogen som rekreationsområde. Utmed Värmlandsvägen planeras bebyggelse av småhus som kan komma att innebära ett smärre intrång i naturområdet. I översiktsplanen föreslås att lämpligheten av skydd enligt naturvårdslagen ska utredas för Fagersjöskogen.

FARSTANÄSET

Farstanäset är en grön halvö i sjön Magelungen. Näset är kuperat med höga terrängpartier såväl som öppna, plana ytor. Växtligheten utgörs till största delen av barrskog, med visst inslag av lövträd. Stränderna är i huvudsak vassbevuxna. Farstanäset är av stort rekreationsvärde. En översyn av området befinner sig i programstadiet.

Övriga grönområden

Området är väl försörjt med grannskapsparker, promenadområden och större naturområden. Magelungens norra strand mellan Fagersjö och Farsta Strand, Fagersjöhöjden och Fagersjöskogens front mot järnvägen är värdefulla landskapsmiljöer att bevara.

Björkbacken vid Drevvikens norra spets utgörs av fuktlövskog. Här finns också en mindre våtmark av stort värde för groddjuren.

Inom området ligger tre koloniområden. Ett ligger vid Karlsvik, ett mindre vid Farstahallen och ett vid Forsån i Farsta Strand. Farsta som helhet har god tillgång på områden för sport och motion, den största anläggningen är Farsta idrottsplats.

Natur- och rekreationsområden bör värnas och tillgängligheten dem emellan förbättras. Ofta måste kraftiga barriärer korsas för att nå grönområdena. De passager mellan grönområden som idag inte fungerar tillfredsställande avses förbättras med gång- och cykelvägar.

Sjöar och vattendrag

Magelungen avgränsar stadsdelsområdet söderut. Sjön ingår i Tyresåns vattensystem och är mycket näringsrik. Tillrinningsområdet utgörs till hälften av

skog, till hälften av bebyggelse och har klassats som ekologiskt särskilt känsligt. Farstanäset, Fagersjöskogen och Rågsveds friområde ingår i Magelungens tillrinningsområde och utgör viktiga områden för infiltration av regnvatten. Bostadsbebyggelsen i Fagersjö, Farsta Strand och delar av Farsta ligger inom Magelungens tillrinningsområde.

Tillrinningen till sjön har reducerats kraftigt, varför sjöns känslighet för belastning av närsalter och föroreningar har ökat. Sjön tillfördes tidigare vatten från ett område som sträcker sig till Älvsjö och Örby, vars dagvatten numera leds till Mälaren. Magelungen var tidigare kraftigt belastad av utsläpp från Huddinges reningsverk, via Trehörningen, Ågestasjön och Norrån. Sedan avloppet överfördes till Stockholms avloppsnät i början av 1970-talet har sjöns vattenkvalitet påtagligt förbättrats. Fosforbelastningen av sjön bör dock minska ytterligare.

Området innehåller värdefulla våtmarker och naturstränder med ett rikt växt- och djurliv. I sjöns vassbälte trivs många fågelarter, bland annat skäggdopping och skrattmå, varför sjön bör kunna utvecklas som fågelsjö. I övrigt ska sjön även fortsättningsvis fungera som badsjö. Vid Forsån och på Farstanäset finns ekskogar av högt vetenskapligt naturvärde. Kulvertarna i Kräppla- och Magelungedikena bör öppnas, så att vegetationens kväveupptagning utnyttjas. En undersökning av markföroreningarnas rörlighet till Magelungen vore också önskvärd, liksom rening av dagvattenutsläpp. En provanläggning för rening av dagvatten finns vid Farsta gård.

I öster avgränsas stadsdelsområdet av Drevviken, som är den största sjön i Tyresåns vattensystem. Sjön är mycket näringsrik, med höga halter av fosfor. Tillrinningsområdet utgörs till största delen (65 %) av bebyggelse och i övrigt främst av skog. Norra delarna av Farsta och Larsboda ingår i Drevvikens tillrinningsområde. Vid Larsboda rinner Forsån, som är Magelungens utlopp i Drevviken.

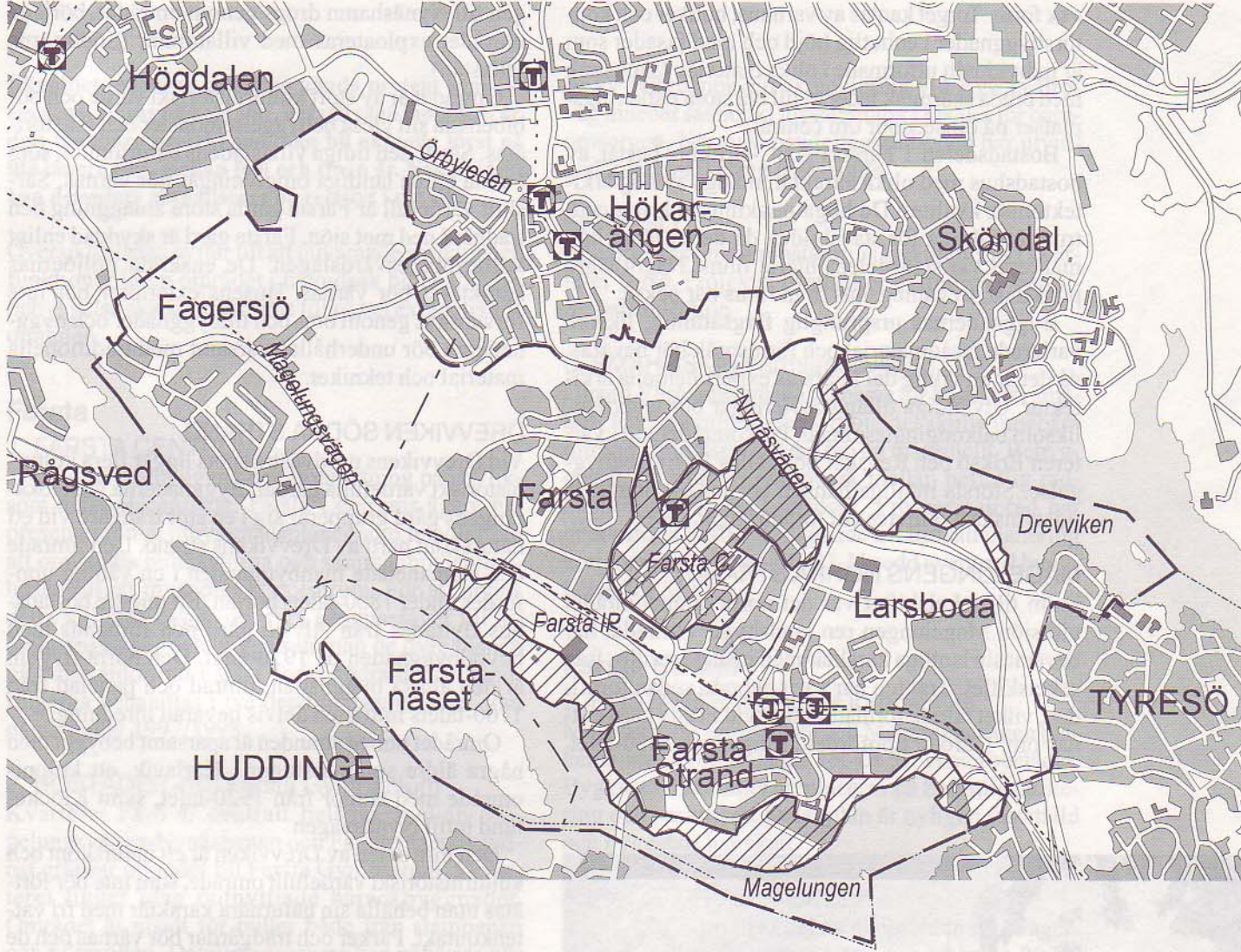
Kulturhistoriskt värdefulla miljöer

Här beskrivs områden som Stadsmuseet pekat ut som kulturhistoriskt värdefulla. Områdena redovisas även på karta.

FARSTA CENTRUM mm

Farsta planerades och byggdes under slutet av 1950- och början av 1960-talen och var på sin tid mycket uppmärksammat, även internationellt. Farsta är Söderorts motsvarighet till ABC-staden Vällingby och en av de första riktigt stora tunnelbaneförorterna med ett stort köpcentrum i den nya tidens anda. I området ingår förutom själva centrum en del bostadsbe-

Stadsdelar som ligger anslutande till Farsta är Högdalen, Hökarängen, Sköndal, Fagersjö, Rågsved, Farsta, Farsta C, Farsta H, Farsta Ströand, Magelungen, Drevviken, LARSBODA, TYRESÖ.

KULTURHISTORISKT VÄRDEFULLA MILJÖER

Stadsdelar och områden där särskild uppmärksamhet behöver ägnas åt kulturhistoriska värden (enligt Stockholms stadsmuseum)

byggelse samt Telias anläggning vid Nynäsvägen. Farsta är mycket kuperat med stora bergknallar och ett gatunät som följer terrängen. I direkt anslutning till centrum, vid kvarteren Eriksö och Revskär, ligger en dalgång med en fin parkanläggning.

I Farsta centrum ligger Farsta Torg, ett mycket medvetet utformat stadsrum med en långsmal, konvex form. Torget kantas av varuhus, butiker och kontorsbyggnader i enhetlig höjd och med fasader som är individuellt utformade i olika material. Gångstråk med breda skärmtak leder ut till två stora parkeringsplatser på ömse sidor om centrat.

Bostadsdelen i Farstas ABC-struktur består av bostadshus med olika karaktär, många av hög arkitektonisk kvalitet. De höga punkthusen kring centrum är viktiga för stadsbilden då de på långt håll markerar var stadsdelens hjärta finns. Något lägre punkthus, trevåningshus m m finns här också.

Byggnadernas ursprunglig färgsättning, liksom varierade fasadmateriell och formspråk bör bevaras, då det är en viktig del i Farstas experimentella arkitektur. Utvändiga tilläggsisoleringar bör undvikas, liksom balkonginglasningar. Parkområdet vid kvarteren Eriksö och Revskär bör hållas fri från bebyggelse. Största möjliga hänsyn bör tas till områdets tidstypiska kvaliteter vid förändringar.

MAGELUNGENS NORRA STRAND

Fram till sekelskiftet var det norra strandområdet vid sjön Magelungen ren landsbygd. Området har bevarat sin lantliga karaktär med inslag av villor från sekelskiftet. Trakten har varit bebodd sedan forntiden, vilket talrika fornlämningar vid Farsta gård vittnar om. Gården uppfördes troligen på 1680-talet,

vilket har stöd i att den är byggd i karolinsk stil. Under 1700-talet gjordes en del förändringar, på 1740-talet tillkom de båda flyglarna. Den ena flygeln används idag som bostad och för övrigt nyttjas gården för föreningsverksamhet. Gården har bevarat sin ålderdomliga karaktär i en stor omgivande trädgård som sträcker sig ned mot sjön. När järnvägen till Nynäshamn drogs genom området, började området exploateras med villatomter (Södertörns villastad).

Området är av stort kulturhistoriskt värde och bör bibehålla sitt glesa bebyggelsemönster och inte förtätas. Såväl den tidiga villastadens naturtomter, som Farsta gårds lantliga omgivningar bör värnas. Särskilt värdefull är Farsta gårds stora anläggning och trädgård ned mot sjön. Farsta gård är skyddad enligt kulturminnesvårdslagen. De enskilda miljöernas karaktärer bör värnas. Husens exteriörer bör inte förvanskas genom om- och tillbyggnader och byggnaderna bör underhållas varsamt med traditionella material och tekniker.

DREVVIKEN SÖDRA STRAND

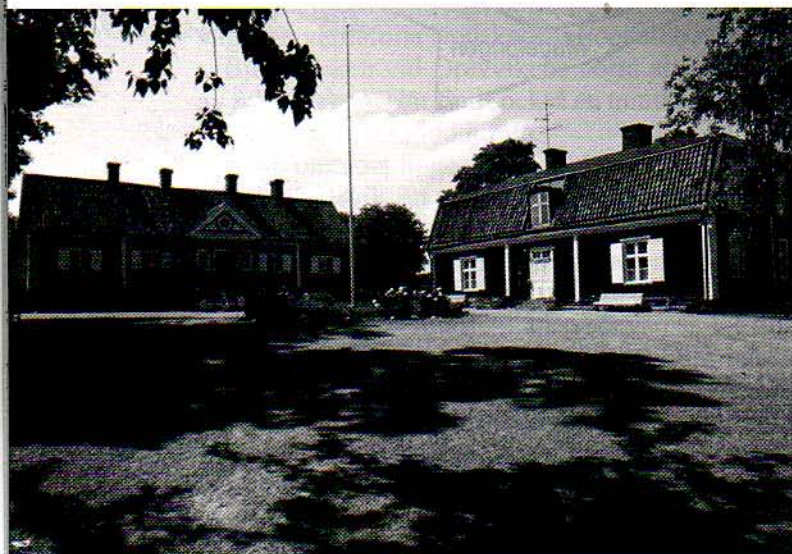
Vid Drevvikens nordvästra spets ligger flera kulturhistoriskt värdefulla gårdar. Byggnaderna vid Hökärängens gård grupperar sig i en stor trädgård vid ett naturskönt parti av Drevvikens strand. Den timrade och slätpanelade manbyggnaden i en våning uppfördes under 1800-talets början. Ett mindre bostadshus flyttades från Älvsjö gård och förbands med huvudbyggnaden på 1970-talet. Den norra flygeln är den äldsta byggnaden, timrad och panelad från 1700-talets mitt med delvis bevarad inredning.

Området utmed stranden är sparsamt bebyggt med några äldre sommarstugor i Karlsvik, ett koloniområde med stugor från 1920-talet, samt Klockelund intill Nynäsvägen.

Den inre delen av Drevviken är ett naturskönt och kulturhistoriskt värdefullt område, som inte bör förtätas utan behålla sin naturnära karaktär med fri vattenkontakt. Parker och trädgårdar bör värnas och de enskilda miljöernas specifika karaktärer bevaras. Byggnadernas exteriörer får inte förvanskas genom om- och tillbyggnader och bör underhållas varsamt med traditionella material och tekniker.

Anläggningar för energi, vatten och avlopp

I stort sett hela stadsdelområdet försörjs med fjärrvärme från Högdalenverket. Hela området har separerade avloppsledning för dagvatten och spillvatten, så kallade duplikatsystem.

Farsta gård

Framtidsfrågor

I kapitlet redovisas dels idag kända projekt som avses genomföras på kort sikt, det vill säga inom fem år, dels tänkbara projekt som kan bli aktuella först på lite längre sikt, mellan fem och tjugo år. Nya projekt kan dessutom aktualiseras på relativt kort sikt.

Översiktsplanen syftar till att nuvarande struktur och funktioner inom området i huvudsak bibehålls. Ny bebyggelse ska koncentreras till redan exploaterade områden.

Farsta

1. FARSTA CENTRUM

Om- och tillbyggnad och upprustning pågår, liksom detaljplanearbete. Farsta Centrums ägare har presenterat nya utbyggnadsplaner som handlar om att omvandla butiksytor och sammanbinda varuhuset till ett invändigt köpcentrum. För att uppnå detta vill man bygga om fyra gångpassager till inomhuspassager och bygga samman de övre planen på ömse sidor om Farsta Torgs södra del. Förändringarna behandlas i två detaljplaneprocesser som pågår under 1997/1998.

2. BOSTÄDER intill Farsta Gymnasium

Kvarteret Fårö är centralt beläget, mellan Magelungsvägen-Nynäsbanan och Farstavägen. I sydost gränsar området till Farsta Gymnasium. I kvarteret ligger idag outnyttjade barackbyggnader. Området är utsatt för buller både från stambanan och biltrafiken. Detaljplanearbete kan påbörjas när byggherreintresse finns.

3. RADHUS vid Kvickensvägen

Kvarteret Samsö består till en del av en delvis obebbyggd skoltomt. Främst radhusbebyggelse bör kunna prövas i ny detaljplan.

4. ÅGESTA BROVÄG, Larsboda/Farsta

Stadsdelsförvaltningen nyttjar ombyggda skollokaler. Bostäder och eventuellt ytterligare lokaler kan byggas på resterande mark och i skollokaler.

Projekt Ågesta Broväg, kan innebära ett tillskott av uppskattningsvis upp till 300 lägenheter samt verksamhetslokaler och infartsparkering närmast järnvägen. Idéer finns att i samband med exploateringen även omvandla Ågesta Broväg till en stadsgata, genom exempelvis avsmalning och anläggning

de av gångbanor. En exploatering vid Ågesta Broväg innebär sannolikt investeringar i lokaler för barnomsorgen. Närmast pendeltågsstationen har utvidgad infartsparkering föreslagits.

5. TORSÖ

Bör studeras om flerbostadshus kan uppföras i kvarteret Torsö. Projektet förutsätter flyttning av befintlig bensinstation.

6. SMÅHUS vid Värmlandsvägen

Utmed Värmlandsvägen planeras för bostäder i småhus. Ett genomförande av projektet skulle innebära intrång i Fagersjöskogen, om än marginellt. Bebyggelsen innebär att naturmark mellan befintlig radhusbebyggelse tas i anspråk. Programsamråd har genomförts, ställningstagande till fortsatt planering kommer under hösten 1997. Utsedd eventuell byggherre är SMÅA.

Farsta Strand

7. BOSTÄDER vid Farsta idrottsplats

Mellan Farsta idrottsplats och Magelungsvägen planeras ett flerbostadshus för ca 30 seniorbostäder. Byggnaden kommer att placeras på befintlig parkering och parkmark. Detaljplan är nyligen fastställd och byggstart har skett.

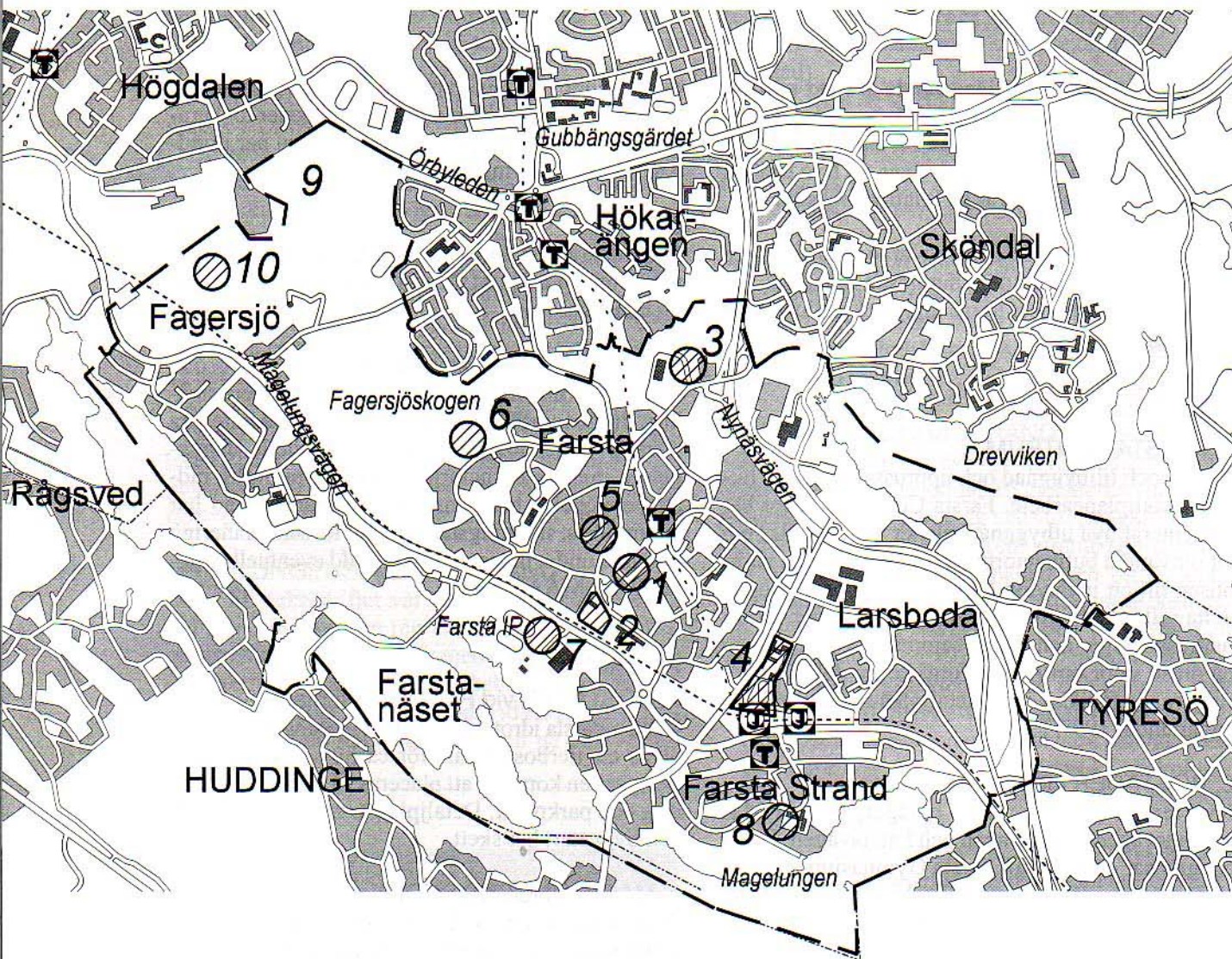
8. MAGELUNGENS SKOLA

På en idag utnyttjad del av skolgården till Magelungens skola, i kvarteret Vätö, har omkring 20 lägenheter föreslagits. Bostäderna är i första hand tänkta som seniorbostäder. Fastigheten ägs av staden och upplåts med tomträtt till SISAB. Planarbete har påbörjats under 1997.

Fagersjö

YTTERSTADSSATSNINGEN

Fagersjö är en av omkring tio stadsdelar i Stockholm som ingår i ytterstadssatsningen. Kommunfullmäktige har 1996 budgeterat 500 miljoner kronor till satsningen, varav hälften finansieras via de kommunala bostadsbolagen. Gatu- och fastighetskontoret har fått i uppdrag att samordna och genomföra projektet. Satsningen sker i samverkan med bostadsbolagen och övriga förvaltningar, av vilka stadsdelsförvaltningarna är särskilt viktiga.

Projekt på kort sikt (ca 1-5 år)

9

Projekt på lång sikt

Huvudsyftet med projektet är att genom förnyelse och upprustning bidra till ökad integration. Tanken är att engagera så många som möjligt av de boende och verksamma i området. De aktiva deltar i samverkansgrupper, som tar fram förslag att redovisa för gatu- och fastighetsnämnden. De förslag och idéer som tagits fram för Fagersjö innebär bland annat förbättringar i centrum, som har bristande kundunderlag. Andra projekt som behandlas är en badplats och strandpromenad utmed Magelungen, ny järnvägsövergång vid Fagersjövägen (eventuellt enbart för gång- och cykeltrafik) m m.

9. HÖGDALSLÄNKEN

I översiktsplanen redovisas ett vägreservat för en förbindelse mellan Örbyleden och Magelungsvägen, Högdalslänken. Reservatet går i höjd med Högdalens industriområde.

10. KROSS OCH MELLANLAGRING FÖR BERGSMASSOR

Tillfällig kross- och mellanlagring för bergsmassor från Södra Länkens tunnelutbyggnad har föreslagits mellan Högdalstoppen och Nynäsbanan. Bygglovansökan har lämnats in.

Larsboda

Utredning bör påbörjas om områdets möjligheter att utvecklas för återvinningsverksamhet. Främst bör kvarteret Sillö studeras, där det idag finns en krossanläggning för byggnadsmassor.

Farstanäset

Programutredning pågår för friluftsområdet Farstanäset. Arbetet har som syfte att bestämma framtida användning av och restriktioner för området.

Rapporten har tagits fram av
Stockholms stadsbyggnadskontor, distrikt Söderort
Projektansvariga: Torbjörn Johansson
Karin Hansen
Charlotte Gattmalm

Grafisk form: Länk Grafisk Form & Illustration omslag
Lay-out: Gunilla Lundstedt inlaga
Fotografier: Distrikt Söderort
Omslagets karta: Kristina Hanström
Gunilla Lundstedt
Övriga kartor: Torbjörn Johansson
Eva Strömbäck

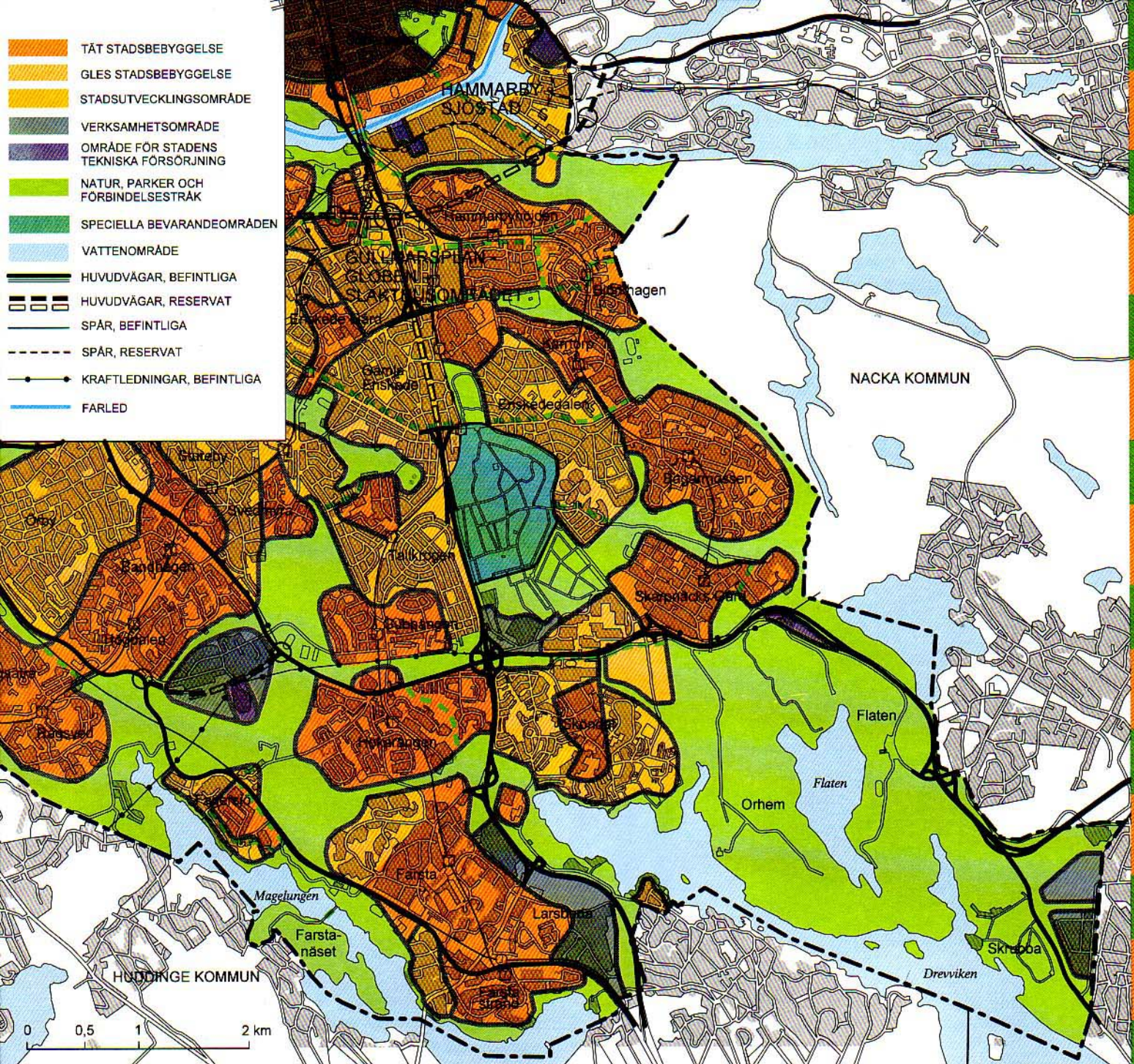
Tryck: Gummessons Tryckeri AB
Falköping 1997

Rapporten kan beställas från
Stockholms stadsbyggnadskontor
Centrala expeditionen
Box 8314, 104 20 STOCKHOLM
Tfn 08-508 26 990

Stockholms stadsarkiv
Biblioteket

312575 DF

Stockholms översiktsplan – Utställningsförslag 1997

Förslaget till översiktsplan för Stockholm behandlar frågor om markanvändning och bebyggelse som rör hela staden. Det anger en strategi för Stockholms framtida utveckling där nyckelordet är "bygg staden inåt", dvs

- Bygg så långt möjligt på redan exploaterad mark och spara värdefulla grönområden
- Gör om vissa äldre industriområden till stad med både bostäder och arbetsplatser
- Bygg i goda kollektivtrafiklägen

Syftet är att ge förutsättningar för en utveckling som på lång sikt är ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar. Det som är karakteristiskt för Stockholm bevaras – den gröna karaktären, de olika stadsdelarnas särdrag och stadslandskapets karaktär, bl a mötet mellan staden och vattnet.

Kartan visar grunddragen i den föreslagna användningen av mark- och vattenområden. Särskilda stadsutvecklings-

områden avgränsas där på sikt en blandad och varierad stad med bostäder och arbetsplatser kan utvecklas. Dagens stadsbebyggelse kompletteras i goda kollektivtrafiklägen och för lokala behov. Verksamhetsområden och terminalområden reserveras för arbetsplatser. Natur och friluftsområden liksom de gröna stråken mellan stadsdelarna bevaras. Reservat avsätts för en rad vägar och spår som kan komma att byggas.

Förslaget till översiktsplan är utställt under september-oktober 1997 i Tekniska nämndhuset, Fleminggatan 4.

Översiktsplanen finns även på biblioteken, stadsdelskontoren och/eller medborgarkontoren samt på stadsbyggnadskontorets hemsida www.sbk.stockholm.se